

hodnutí o existenci nebo neexistenci těchto vzájemných pohledávek, ač byl žalovaný odsouzen k zaplacení žalobní pohledávky (§ 411 c. ř. s. a k tomu judikát ze dne 23. března 1928 pres. 760/27, uveřejněný ve sbírce nejvyššího soudu pod čís. 7905). Odvolací soud se neobíral vzájemnými nároky, vycházejí z právního názoru, že, an žalovaný neučinil kompenzačního projevu až do doby, kdy mu byl postup oznámen, není již oprávněn tak učiniti, protože postupem nastoupila jiná osoba jako věřitel a není zde již vzájemnosti pohledávek. Tento názor jest mylný a odporuje přímo předpisu § 1442 obč. zák., který praví, že si může dlužník odpočísti nejen pohledávku, kterou má za posledním majitelem postoupené pohledávky (t. j. postupníkem), nýbrž i onu, kterou měl v době postupu za prvním majitelem postoupené pohledávky (t. j. postupitelem). Zákon tedy dovoluje, aby postoupený dlužník započítal postupníku pohledávku, kterou měl v době postupu za postupitelem. Předpis § 1442 obč. zák. jest právě výjimkou z požadavku vzájemnosti pohledávek (§ 1438 a 1441 obč. zák.) a má za účel chrániti dlužníka před poškozením jeho práv, jež by ho mohlo stihnouti samovolným jednáním věřitele, který může svou pohledávku postoupiti nehledě na dlužníka (§§ 1392, 1395, 1396 obč. zák.). Správně praví dovolání, že by mohl insolventní věřitel (postupitel) postoupiti svou pohledávku za dlužníkem a tím ho zbaviti možnosti započísti si svou vzájemnou pohledávku. Byl-li snad odvolací soud zmýlen právní větou rozhodnutí čís. 7486 sb. n. s. (»Postoupený dlužník nemůže, jakmile mu byl postup oznámen, provésti započtení proti postupiteli s účinností pro postupníka ohledně vzájemné pohledávky, jež mu proti postupiteli vznikla do oznámení o postupu«), přehlédl, že tam šlo o případ, kde postoupený dlužník uplatňoval ještě po oznámeném postupu proti postupiteli svou vzájemnou pohledávku, kdežto zde ji uplatňuje proti postupníku, jak to má § 1442 obč. zák. na mysli. I když jest tedy správným další právní názor odvolacího soudu, že započtení nenastává již střetnutím se započítatelných pohledávek, nýbrž teprve kompenzačním projevem té neb oné strany (rozhodnutí čís. 1082 a 2170 sb. n. s.), není správným jeho názor, že se tento projev dlužníka nemůže již státi po oznámení postupu. Takový projev může se státi také ještě za sporu v první stolici, jak se to obyčejně děje (srv. §§ 188, 391 a 411 c. ř. s.). Kdyby byl názor odvolacího soudu správným, nebylo by si lze domyslíti, jak by mohl dlužník předvídati, že věřitel postoupí pohledávku proti němu a kdy bude o postupu vyrozuměn, a do které doby by tudíž měl učiniti kompenzační prohlášení, by nepřišel pozdě. Protože odvolací soud v důsledku svého nesprávného právního názoru nevyřídil odvolací důvod ve příčině kompenzačních pohledávek obsahově, jest v tomto směru řízení odvolacího soudu neúplným (§ 503 čís. 2 c. ř. s.).

Čís. 8286.

Pensijní pojištění (cís. nařízení ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák.).

Z dobrodiní zákona o pensijním pojištění není vyloučen obchodní cestující, jenž sice neměl pevného platu měsíčně nejméně 600 Kč, avšak dostal na provisích požitky peněz tento převyšující.

Úsudku, že byl zaměstnanec v určité době ve služebním poměru k určité firmě, není na závalu, že pracoval v téže době i pro jiné firmy.

Správním úřadům není zákonem uloženo, by řešily otázku pojistné povinnosti jako otázku předurčující pro soukromoprávní spor o náhradu škody z opomenutí přihlášky k pensijnímu pojištění.

Zaměstnanci, jenž se vzpíral, by byli pro případ invalidity pojištěni anebo jinak opomenul hájiti své zájmy ohledně pensijního pojištění, nelze uložit, by nesl část škody vzešlé opomenutím včasné přihlášky k pensijnímu pojištění.

(Rozh. ze dne 8. září 1928, Rv I 1877/27.)

Žalobce byl obchodním cestujícím u firem V., H. a S. V roce 1924 byl žalobce raněn mrtvicí a stal se nezpůsobilým k povolání. Žalobou, o níž tu jde, domáhal se žalobce na firmách V., H. a S. placení ročního důchodu 7.200 Kč rukou společnou a nerozdílnou z důvodu náhrady škody, ježto ho žalované firmy nepřihlášily k pensijnímu pojištění. *Procesní soud* první stolice uznal žalobní nárok počínajíc dnem 10. května 1925 důvodem po právu proti žalovaným firmám rukou společnou a nerozdílnou pro nepřihlášení žalobce k pensijnímu pojištění, firmou V. pro dobu od 1. října 1914 do 31. prosince 1915, firmou H. pro dobu od 1. ledna 1919 do 29. února 1920 a firmou S. pro dobu od 1. ledna 1924 do 2. května 1925 — mimo jiné z těchto důvodů: Na základě dopisu zemské úřadovny všeobecného pensijního ústavu v Praze ze dne 17. června 1926 má soud za prokázáno, že před 1. březnem 1920 nebyl Martin P. u úřadovny vůbec přihlášen, nýbrž teprve od 1. března 1920 byl přihlášen do 31. prosince 1923 firmou H. a že jinou firmou, tedy ani ne firmou S. k pojištění vůbec přihlášen nebyl, dále, že se žalobce prostřednictvím své manželky obrátil dopisem ze dne 6. května 1925 na zemskou úřadovnu pensijního pojištění v Praze se žádostí, by mu byl určen a vyplácen invalidní důchod. Úřadovna však dopisem ze dne 8. června 1925 sdělila žalobci, že mu nárok na invalidní důchod nepřisluší, z důvodu, že jeho pojistná doba nedosahuje minimálních 60 příspěvkových měsíců, které podle § 5 (2) a § 8 a) zák. ze dne 5. února 1920 sb. z. a n. čís. 89 pojištěnec musí nejméně mít, by byl založen nárok na invalidní důchod alespoň ve snížené výměře, a že pensijní pojišťovna přiznala žalobci jako dobu čekací jen dobu od 1. března 1920 do 31. prosince 1923, kdy žalobce byl přihlášen firmou H. jako pojistně povinný, tudíž celkem 46 měsíců, dále na základě dopisu nemocenské pokladny soukromých úředníků a zřízců v Praze ze dne 22. června 1926, že do dne 9. května 1925 poskytovala žalobci nemocenské. Jest tudíž jasno, že, kdyby žalované firmy byly žalobce podle § 73 cit. zák. pro doby ve výroku rozsudečném uvedené řádně přihlášily k pensijnímu

pojištění, žalobce by byl s připočtením oněch 48 měsíců, po které skutečně přihlášen byl, převýšil 60 měsíční dobu čekací a měl by tudíž nyní následkem invalidity zákonný nárok na invalidní důchod, kdežto tím, že žalovanými firmami v dobách shora uvedených k pensijnímu pojištění přihlášen nebyl, byl zmařen i účinek přihlášení v době od 1. března 1920 do 2. května 1923, kde skutečně přihlášen byl. Jest proto jasno, že opomenutím této zákonné povinnosti zaměstnavatelů byl žalobce poškozen tím, že přišel o invalidní důchod, který by mu nyní následkem invalidity byl příslušel proti všeobecnému pensijnímu ústavu v Praze, kdyby ho zaměstnavatelé byli řádně k pensijnímu pojištění přihlásili. Opomenutí to jest pokládati za zavinění žalovaných zaměstnavatelů ve smyslu § 1295 obč. zák. a jest škoda žalobce v příčinné souvislosti s jejich opomenutím, ana jest právě následkem tohoto opomenutí, pročez jsou žalované firmy povinny podle § 1301 obč. zák. žalobci škodu tu nahraditi, a to podle § 1302 obč. zák., jelikož podíly jednotlivých žalovaných na poškození nelze blíže určit, rukou společnou a nerozdílnou a jest proto žalobní nárok ohledně dob uvedených v rozsudečném výroku po právu. O d v o l a c í s o u d k odvolání žalovaných firem napadený rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Zmatečnost rozsudku a řízení jemu předcházejícího podle § 477 čís. 6 c. ř. s. spatřuje odvolání žalované firmy H. v tom, že soud první stolice rozhodl prý o nároku, který může býti zjištěn a rozhodnut pouze v řízení správním. Vytýkané zmatečnosti tu není. Žalobce domáhá se žalobou náhrady škody, placením ročního důchodu 7200 Kč, jež mu zaviněním žalovaných firem byla způsobena. K rozhodování o takovémto nároku jsou podle § 1 j. n. povolány soudy, nikoliv úřady správní. Že soudu třeba rozhodnouti, zda žalované firmy byly povinny žalobce k pensijnímu pojištění přihlásiti, nemůže odůvodniti nepřipustnost pořadu práva, neboť soud k rozhodnutí této předurčující otázky ve sporu jest sám oprávněn. Rozhodným pro přípustnost pořadu práva jest jediné, že jde o rozhodnutí o nároku soukromoprávním.

K o d v o l á n í f i r m y V.: Odvolatel vytýká, že se soud první stolice odvolává na ustanovení § 1 písm. g) cis. nař. ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák., že činnost žalobcovu u žalované firmy jest považovati za »vyšší obchodní zevní službu«, že však při tom prý přehlíží další ustanovení § 1 a) cit. nař., pojednávající o příznačných známkách této vyšší obchodní zevní služby, kdež se výslovně praví, že za ně považovati nutno »vyhledávání objednávek, tedy činnost obchodních cestujících a jednatelů, kteří jsou ustanoveni s pevným služným nebo zaručeným nejmenším platem«. Toho však, jak soud první stolice má za prokázáno, žalobce u žalované neměl před ujednáním v říjnu 1914 a nepodléhal prý proto pensijnímu pojištění. Výtka není odůvodněna. Ustanovení § 1 a) cit. nař., jak ze slova »zejména« vychází, jen příkladmo uvádí osoby, které vykonávají vyšší obchodní zevní službu. Z toho však nenásleduje, že by obchodní cestující na provisi nebyli podrobeni pojistné povinnosti, pakliže jejich požitky činily 600 Kč. Žalovaná firma právní názor soudu první stolice, že i obchodní cestující na provisi jsou pojištěním povinni, jinak blíže než poukazem na § 1 a) cit. nař. nena-

padá. Služební poměr mezi žalobcem a žalovanou i od počátku října 1914 trval dále, neboť žalobce pro žalovanou obchody sprostředkoval (uzavíral), měl nárok na provisi a, z jakého důvodu žalovaná žalobci vyplácela vyšší provisi než ujednanou 15%, jest pro povinnost pojišťovací, dosahovaly-li žalobcovy příjmy zákonné výše, pokud se týče byly-li v roce 1915 vyšší než u firmy H., nerozhodným. Odvolání vytýká dále, že žalovaná nemohla vědět, že zaměstnání žalobce u ní jest jeho hlavním zaměstnáním, to mohl vědět jen žalobce a bylo prý proto jeho povinností, by to oznámil buď přímo pensijnímu ústavu nebo té firmě, od níž měl nejvyšší služební příjem. Odvolání poukazuje na to, že teprve ve sporu musilo být zjištěno, u které firmy měl žalobce nejvyšší příjem. Nepřihlášením k pojištění jest prý vinen sám žalobce. Výtka ta není rovněž odůvodněna. Podle § 73 nař. ze dne 25. června 1914, čís. 133 ř. zák. přihlášení zaměstnance k pensijnímu pojištění náleží zásadně zaměstnavateli. Věděla-li žalovaná, jak v odvolání uvádí, že žalobce pracuje i pro jiné firmy, bylo její povinností, nebyl-li jí znám žalobcův příjem u jiných firem, buď žalobce přihlásiti k pensijnímu pojištění a na zaměstnání jeho u jiných firem poukázati nebo dotazem u žalobce zjistiti, u které firmy má nejvyšší příjem. Že se tak žalovaná zachovala, ani netvrdila a nemůže se proto nyní dovolávati toho, že jí nebylo známo, u které firmy měl žalobce nejvyšší příjem. Odvolání neprávem napadá právní názor soudu prvé stolice, že zažalovaný nárok na náhradu škody není promlčen. Tříletou promlčecí lhůtu podle § 1489 obč. zák. nelze počítati od roku 1914 (1915), kdy přihláška byla opomenuta, jak odvolání tvrdí, nýbrž od doby, kdy žalobci škoda byla známa, tedy od doby, kdy mu invalidní důchod byl odepřen, což bylo v květnu 1925. Odvolání vytýká posléze, že neprávem bylo uznáno na solidární závazek všech žalovaných. Není prý správným, že se podíly jednotlivých žalovaných na opomenutí a na škodě nedají určit. Výši důchodu lze stanovit a stejně lze vypočísti, oč byl žalobce zkrácen tím, že nebyl každou jednotlivou žalovanou firmou přihlášen. Odvolání činí tak neprávem. Jest správným, že výši škody bude lze zjistiti, avšak podíl každé jednotlivé firmy na zavinění, jímž škoda byla způsobena, nelze zjistiti, neboť zavinění to nelze dělit ani podle příspěvkových měsíců ani podle výše pojistného. Škoda záleží ve ztrátě invalidního důchodu vůbec. Žalobce byl pojištěn jen 46 měsíců a, kdyby byla každá ze žalovaných firem vyhověla přihlašovací povinnosti, příslušel by žalobci nárok na invalidní důchod. Každá ze žalovaných firem opomenutím svým způsobila žalobci celou škodu a ručí proto každá z nich za veškerou škodu.

K odvolání firmy H.: Právnímu názoru odvolatelky, že povinnost k přihlášení k pensijnímu pojištění z veřejného práva plynoucí, jest jen proti pojišťovně, že však zaměstnanec může svým právem disponovati podle své vůle a odepřel-li přihlášku nebo neuplatňuje-li své nároky na přihlášku, nese též důsledky, nelze přisvědčiti. Žalovaná firma byla podle § 73 nař. ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. povinna přihlásiti žalobce k pensijnímu pojištění, ať tomu chtěl nebo nechtěl, neboť jakékoliv úmluvy zákonu o pensijním pojištění se příčíci nemají po-

dle § 79 zákona ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. z roku 1907 právní účinek. Odvolatelka uvádí dále, že podle toho, co soud první stolice zjišťuje, jest toho názoru, že postavení žalobce u ní nebylo takové, že by byl podléhal pojištění. Odvolání tento právní názor blíže neprovádí, sama žalobce v době od 1. března 1920 do konce roku 1923 k pensijnímu pojištění přihlásila, a stačí proto odvolání ve směru tom poukázati na důvody rozsudku první stolice.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žádné ze žalovaných firem.

D ů v o d y:

K o d v o l á n í f i r m y V., která uplatňuje jen dovolací důvod čís. 4 § 503 c. ř. s. Dovolatelka snaží se z předpisu § 1 písm. a) čís. nař. ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. zák. dovoditi, že žalobce nebyl podroben povinnému pojištění, protože nebyl jako obchodní cestující u ní ustanoven s pevným služným, pokud se týče se zaručeným nejmenším platem — správně požitkem, — avšak příslušným jejím vývodům nelze přisvědčiti, neboť výklad zákona, k němuž dospěla dovolatelka, nelze uvést v soulad se zásadním ustanovením o pojistné povinnosti obsaženým v § 1 uved. čís. nař., by zaměstnanec od jednoho a téhož zaměstnavatele dostával požitky ve výši, podle které by činily ročně nejméně 600 Kč. Stačí tedy ve směru právě naznačeném důkaz o tom, že žalobce dostal od dovolatelky ze svého služebního poměru v době od 1. října 1914 do 31. prosince 1915 požitky, které jsou počítány za celý rok, převyšovaly 600 Kč. Výklad dovolatelčin přiči se také intenci zákona, neboť nelze seznati, proč by měl býti z dobrodiní zákona vyloučen obchodní cestující, který sice neměl smluvně zajištěný tedy pevný plat nejméně 600 Kč, avšak dostal na provisích požitky do tisíců jdoucí, když na druhé straně jest dobrodiní toho účasten obchodní cestující s pevným služným nebo se zaručeným nejmenším požitkem 600 Kč. Pokud dovolatelka vytýká, že mezi ní a žalobcem nebylo služebního poměru, uchyluje se od skutkových zjištění nižších soudů, podle kterých v době v tomto sporu rozhodné, od 1. října 1914 do konce roku 1915, trval služební poměr prvním soudem zjištěný dále. Poukazuje-li tudíž dovolatelka na rozhodnutí nejvyššího správního soudu čís. 3977, činí tak nevhodně. V tomto případě šlo o samostatného podnikatele, ve sporu nynějším jde o zaměstnance dovolatelčina. Úsudku nižších soudů, že žalobce byl k dovolatelce v poměru služebním, není na závadu, že žalobce v téže době pracoval i pro jiné firmy, neboť zákon o pensijním pojištění i s takovými případy počítá, rozeznáváje mezi zaměstnáním hlavním a vedlejším, a tu již první soud správně dovodil, že v době od 1. října 1914 do konce roku 1915 bylo zaměstnání žalobce u dovolatelky zaměstnáním hlavním. Dospěl-li k tomuto úsudku, pokud jde o rok 1915, na základě výpočtu, jakou úplatu žalobce od dovolatelky za tento celý rok obdržel, odpovídá to přesně doslovu § 1 bod 2 čís. nař. čís. 138/14 ř. z. Ostatně povinnost dovolatelčina k náhradě škody byla by odůvodněna již tím, že opomenula přihlásiti žalobce k pensijnímu pojištění v roce 1914, a

v tomto směru dovolatelka ani netvrdí, že od října až do prosince 1914 dostalo se žalobci od firmy H. větších požitků služebních než od ní. Námitka dovolatelčina, že nevěděla a vědět nemohla, že příjem žalobcův u ní v době pro spor rozhodné byl příjmem hlavním a že proto žalobce podléhá u ní povinnosti pojistné, byla vyvrácena soudem odvolacím, na jehož vývody se poukazuje. Výrok o solidárním závazku k náhradě škody má oporu v §§ 1301 a 1302 obč. zák. Ve smyslu § 1302 má se škoda dělit, když lze zjistiti, do jaké míry byla škoda jednotlivým škůdcem způsobena. To v souzené rozepři zjistiti nelze, neboť škoda žalobci způsobená byla důsledkem opomenutí všech tří žalovaných. Pro dělení škody v poměru doby, po jakou byl žalobce u jednotlivých jmenovaných firem zaměstnán nebo v poměru jeho započítatelných příjmů u jednotlivých firem, pokud se týče jím odpovídajících premií, neposkytuje zákon opory.

K dovolání firmy H., uplatňující dovolací důvody čís. 1 a 4 § 503 c. ř. s. Výtku zmatečnosti podle § 477 čís. 6 c. ř. s. vyvrátil již soud odvolací, k jehož vývodům se dokládá: Není úkolem úřadů správních řešiti in abstracto otázky veřejného práva za tím účelem, aby se pak strany mohly dovolávati výroku správního úřadu ve sporu o nárocích soukromoprávních. Odchyłka od této zásady musila by býti stanovena zákonem. Není však zákonného předpisu, který by správním úřadům ukládal, aby řešily otázku pojistné povinnosti jako otázku předurčující pro soukromoprávní spor o náhradu škody vzešlé opomenutím přihlášky k pensijnímu pojištění (Ott, I. str. 28, rozh. čís. 6517 sb. n. s.). Podle § 77 a) cís. nař. čís. 138/14 ř. zák. jsou ovšem soudy vázány pravoplatným rozhodnutím vydaným správními úřady v mezích jejich příslušnosti. Že však správní úřady v poměru dovolatelky k žalobci již pravoplatně rozhodly, že žalobce k pojištění povinen nebyl, dovolatelka ve sporu netvrdila. Výtku zmatečnosti jest bezpodstatná a s ní padá i námitka předčasnosti žaloby. V řízení odvolacím dovolatelka nevytýkala, že žalobce má při nejmenším nésti polovici škody, a nemohl se tedy odvolací soud zabývati touto výtkou. Ostatně je ze zákona zřejmo, že úmyslem zákonodárcovým bylo chrániti zaměstnance třebas i proti jeho vůli před každým poškozováním a přičilo by se intenci zákona, kdyby zaměstnance za to, že se vzpíral, by pro případ invalidity byl pojištěn, anebo že jinak opomenul své zájmy ohledně pensijního pojištění hájiti, byl trestán tím, že by mu bylo uloženo nésti část škody opomenutím včasné přihlášky k pensijnímu pojištění jemu vzešlé. O správnosti tohoto úsudku svědčí jednak ustanovení § 73 cís. nař. čís. 138/14 ř. zák., pokud ukládá přihlášku k pojištění zásadně zaměstnavateli, jednak předpisy §§ 79 a 83 téhož cís. nař., jež postihují svými účinky zaměstnavatele nikoli zaměstnance.

Čís. 8287.

Závazek dlužníka platiti pojistné premie z pojistek, daných do zástavy, není dotčen zahájením vyrovnání o jeho jmění. Zaplatil-li zá-